

Bakalářská práce:
Stopy a reflexe lidové víry v ústní tradici Černohorců (v souvislosti se slovanským náboženským systémem). Příklad zduchače.

Autor: Taťána Marčíčová
Fakulta humanitních studií UK v Praze

POSUDEK

Zduchač, postava patřící k lidové víře jižních Slovanů, byl vždy zmiňován jen okrajově, nejen v české odborné literatuře, ale též obecně v literatuře věnované slovanskému náboženskému systému. Větší zájem o takové druhy postav se začal projevovat od druhé poloviny 60. let 20. století díky zájmu Carla Ginzburga o dalmatské Krsniky, kteří byli dávání do souvislosti s Benandanty z Furlandska.

Bohužel Ginzburg nemohl studovat primární etnografickou literaturou v srbském jazyce (a vůbec v žádném slovanském jazyce), a proto i jeho práce Benandanti z roku 1966 a také ještě známější kniha, Noční příběh z roku 1985, se mohly stát pouze inspirující četbou, ovšem bez možnosti dalšího ověření, opírajícího se o poznatky většiny badatelů ze střední a východní Evropy.

Pro svou bakalářskou práci se proto Taťána Marčíčová rozhodla vybrat jednu z těch méně známých postav, které reprezentují evropský animismus, a nejen shrnout co bylo dodnes napsáno, ale také přímo ověřit, zda něco v souvislosti se Zduchačem zůstalo uchováno v paměti současných Černohorců. Výzkumem provedeným u starší generace Černohorců autorka nejen obohatila svou práci, ale poskytla také přínosné, a možná poslední, svědectví o Zduhačovi v paměti obyvatel západního Balkánu.

Aby autorka, mohla zařadit Zduhače do širšího kontextu slovanského náboženského systému, prezentuje ve 4. kapitole své práce klasický přehled slovanských bohů (a bohyně Mokoš) a přes tzv. slovanskou démonologii v 5. kapitole se dostává k nejoriginálnější části své práce, tj. k vyprávění o Zduhačovi podle jihoslovanských primárních etnografických pramenů a sekundární literatury a konečně ke svému vlastnímu výzkumu.

Svým originálním přístupem proto Taťána Marčíčová dokázala, alespoň v druhé části své práce, překonat samozřejmost běžného výkladu o slovanském

náboženském systému, který v Čechách po dlouhé přestávce, způsobené smrtí Závěše Kalandry, v 90. letech 20. století a počátkem 21. století zaznamenal novou renesanci. Na rozdíl od hlavních českých autorit v oblasti slovanského náboženského systému posledních dvaceti let se zdá, že se autorka nenechala zlákat ani extrémním indoeuropeismem George Dumézila, jako se stalo v Čechách v případě Zdeňka Vány a Dušana Třeštíka, ani se nehlásila ke stejnému extrémnímu indoeuropeismu Lubora Niederle.

Vybraná literatura je kvalitní, především proto, že autorka nečte jen české, srbské a anglické texty, ale také texty německé, a mohla proto přímo číst a citovat např. úvahy o Zduchačovi od Dagmar Burkhartové a Jakoba Grimma.

Samozřejmě bylo možné vyhledat mnoho titulů, které v literatuře o slovanském náboženství chybí (rozhodně na příklad analýza Romana Jakobsona o Velesovi), ovšem centrem autorčiny pozornosti byl právě Zduhač a její výběr literatury považují pro bakalářskou práci za dostačující. V případě, že by Taťána Marčicová chtěla pokračovat ve svém bádání v oblasti slovanské mytologie v rámci magisterského studia, je samozřejmé, že by se musela také věnovat studiu alespoň ruského a polského jazyka.

Závěr:

Taťána Marčicová podala výborný badatelský výkon. Práci lze přijmout jako vhodný podklad pro jednání komise, které by mělo vést k přiznání titulu Bc. Doporučuji, aby 6. kapitolu své práce publikovala v českém jazyce.

Práci hodnotím **45 body**.

V Praze dne 12.9.2007

GIUSEPPE MAIELLO, PHD.